

Filosofie - přístupy / Přístupy filosofické

Pro filosofování nejsou nejen žádná východiska naprosto závazná, ale všeobecně a jednoznačně závazné nejsou ani myšlenkové přístupy a postupy; už v tom se zřejmě ukazuje odlišnost filosofie a filosofování od způsobů práce vědecké. Jediné, co lze od filosofů a od filosofického myšlení kategoricky žádat, je vážné a důsledné myšlení systémové resp. systematické, tj. hledání takových postupů myšlenkových, které na sebe navazují, které spolu „logicky“ souvisí, které nepředstavují jen nějaké omezené, disparátní okruhy jen v podobě ostrovů, jež se jen někdy a v něčem otvírají „smyslu“, aby se někde na svém okraji, na svých březích opět nořily do oceánu nesmyslnosti, tekuté nepropojenosti a myšlenkové neuchopitelnosti. Tento požadavek je zároveň nerozlučně spjat s požadavkem kritičnosti (zejména vůči vlastním postupům, ale také vůči východiskům, přístupům a postupům jiným, neboť principiálně nemůže žádná opravdový filosof akceptovat nemožnost rozhovoru, dialogu a věcné diskuse s jinými filosofy a odlišnými filosofiemi – to je ovšem velká a málokdy zvládnutá ambice). A tyto oba požadavky zase nutně vedou k dalšímu od nich neodlučnému požadavku, totiž k závazku principiálnosti, k onomu masarykovskému „donikání k principům“ (pochopitelně nikoli s cílem dosažení nějaké obecné platnosti a závaznosti takových principů pro všechny, nýbrž naopak ve smyslu odkrývání a odhalování takových principů a předpokladů, která ani nebyly vysloveny, ba ani myšlenkově uchopeny, ale musí být kritickou, systematickou a právě ke kořenům a k počátkům pronikající náročnou prací hledány, nalézány a náročným rozborům a jiným úvahám podrobovány a tak váženy a hodnoceny). Tím je zároveň řečeno, že smyslem hledání takových principů není nalezení společného a závazného základu pro všechnu filosofii, ale naopak odhalování nepřiznaných a často vůbec neuvědoměných předpokladů, které vyjeví svou problematičnost teprve tehdy, kdy jsou řádně vytaženy na světlo.

(Písek, 070315-1.)